PRACE NAUKOWE
Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS
of Wrocław University of Economics

Nr 378

Zrównoważony rozwój organizacji – aspekty społeczne

Redaktorzy naukowi
Tadeusz Borys
Tomasz Brzozowski
Sabina Zaremba-Warnke

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2015

Redakcja Wydawnicza: Aleksandra Śliwka

Redakcja techniczna: Barbara Łopusiewicz

Korekta: Justyna Mroczkowska

Łamanie: Beata Mazur

Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja jest dostępna w Internecie na stronach:
www.ibuk.pl, www.ebscohost.com,
w Dolnośląskiej Bibliotece Cyfrowej www.dbc.wroc.pl,
The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com,
a także w adnotowanej bibliografii zagadnień ekonomicznych BazEkon
http://kangur.uek.krakow.pl/bazy_ae/bazekon/nowy/index.php

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania znajdują się
na stronie internetowej Wydawnictwa
www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Publikacja dofinansowana ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej
we Wrocławiu

Poglądy autorów i treści zawarte w publikacji
nie zawsze odzwierciedlają stanowisko WFOŚiGW we Wrocławiu

Kopiowanie i powielanie w jakiejkolwiek formie
wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2015

ISSN 1899-3192
ISBN 978-83-7695-423-3

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk i oprawa:
EXPOL, P. Rybiński, J. Dąbek, sp.j.
ul. Brzeska 4, 87-800 Włocławek

Spis treści

Wstęp 9

Część 1. Społeczna odpowiedzialność i zrównoważony rozwój a jakość życia

Jerzy Łańcucki: Poprawa jakości życia jako imperatyw zrównoważonego rozwoju 13
Justyna Maciąg: Zastosowanie koncepcji społecznej odpowiedzialności w tworzeniu sieciowego produktu turystycznego w regionie..... 30
Urszula Markowska-Przybyła: Odpowiedzialność sprzedawców jako wskaźnik kapitału społecznego regionów Polski..... 44
Piotr Rogala: Subiektywna jakość życia a cechy demograficzne badanej społeczności 59
Marian Woźniak: Jakość życia społeczeństwa jako główny cel rozwoju obszarów wiejskich woj. podkarpackiego 68

Część 2. Społeczna odpowiedzialność w przedsiębiorstwie

Marek Bugdol: Problem zaufania w koncepcji społecznej odpowiedzialności biznesu 79
Beata Domańska-Szaruga: Wybrane aspekty wykluczenia kredytowego w świetle założeń zrównoważonego rozwoju..... 91
Joanna Ejdys, Aleksandra Gulc: Koncepcja społecznej odpowiedzialności narzędziem poprawy innowacyjności przedsiębiorstw sektora MŚP 103
Justyna Górna: Społecznie odpowiedzialna organizacja w nadzorowaniu niezgodności na przykładzie przedsiębiorstw przetwórstwa mięsnego..... 116
Katarzyna Hys: Ocena zadań wewnętrznych realizowanych w ramach koncepcji CSR – wyniki badań naukowych 133
Magdalena Kaźmierczak: CSR a budowanie kapitału społecznego organizacji 146
Agata Lulewicz-Sas: Pomiar i ocena społecznie odpowiedzialnej działalności przedsiębiorstw – wyniki badań..... 158
Adam Płachciak: Znaczenie społecznej odpowiedzialności biznesu we wdrażaniu rozwoju zrównoważonego 168
Barbara Pytko: Model zintegrowanej odpowiedzialności organizacji w warunkach zrównoważonego jej rozwoju 178

Adam Skrzypek: CSR jako element strategii organizacji 191
Elżbieta Skrzypek: Społeczna odpowiedzialność – standardy i raportowanie 206
Wiesław Urban: Społeczna odpowiedzialność biznesu wspierana przez system ISO 9001 218
Maria Urbaniec: Raportowanie CSR jako narzędzie doskonalenia działalności biznesowej 228
Katarzyna Wróblewska: RESPECT Index jako bodziec do społecznie odpowiedzialnego inwestowania w Polsce 243

Część 3. Społeczna odpowiedzialność w organizacjach *non-profit*

Liliana Hawrysz: Rola organizacji sektora publicznego w kształtowaniu społecznej odpowiedzialności 255
Barbara Kryk, Anetta Zielińska: Dobre praktyki w kontekście odpowiedzialności za realizację polityki równościowej i pobudzania aktywności biznesowej kobiet 264
Elżbieta Krodkiewska-Skoczylas, Grażyna Żarlicka: Społeczna odpowiedzialność nie tylko biznesu 277
Krystyna Lisiecka: Społeczna odpowiedzialność w relacjach z interesariuszami w systemie ochrony zdrowia 296
Agnieszka Piasecka: Społeczna odpowiedzialność uczelni w kontekście wewnętrznego zapewnienia jakości 309
Janusz Reichel: Doskonalenie partnerstwa organizacji pozarządowych i biznesu. Wstępne wyniki badań 320
Agata Rudnicka: Budowanie relacji z dostawcami w organizacjach trzeciego sektora 332
Tadeusz Wawak: Zrównoważony rozwój uniwersytetów w warunkach permanentnej reformy szkolnictwa wyższego 340

Summaries

Part 1. Social responsibility and sustainable development vs. quality of life

Jerzy Łańcucki: Quality of life improvement as an imperative of sustainable development 29
Justyna Maciąg: The implementation of the CSR in the creation of a tourist network product in a region 43
Urszula Markowska-Przybyła: The responsibility of sellers as an index of social capital of Polish regions 58

Piotr Rogala: Subjective quality of life and demographic qualities of the sample community 67
Marian Woźniak: Quality of life as the main purpose of rural society development in the Podkarpackie Voivodeship 75

Part 2. Social responsibility in an enterprise

Marek Bugdol: The problem of trust in the concept of Corporate Social Responsibility 90
Beata Domańska-Szaruga: Selected problems of loan exclusion in the context of assumptions for sustainable development 102
Joanna Ejdys, Aleksandra Gulc: The concept of Corporate Social Responsibility as a tool for improving SMEs innovativeness 115
Justyna Górna: The organization of social responsibility in the supervision of nonconforming products on the example of meat company 132
Katarzyna Hys: Evaluation of internal tasks carried out in the framework of the CSR concept – results of scientific research 145
Magdalena Kaźmierczak: CSR and building of social capital for organization 157
Agata Lulewicz-Sas: Measurement and evaluation of socially responsible business activities – research results 167
Adam Płachciak: The role of Corporate Social Responsibility for the implementation of sustainable development 177
Barbara Pytko: An integrated model of social responsibility of an organization in its sustainable development 190
Adam Skrzypek: CSR as a part of organizational strategy 205
Elżbieta Skrzypek: Corporate Social Responsibility – standards and reporting 217
Wiesław Urban: Corporate Social Responsibility supported by ISO 9001 system 227
Maria Urbaniec: CSR reporting as a business improvement tool 242
Katarzyna Wróblewska: RESPECT Index as an incentive to socially responsible investing in Poland 251

Part 3. Social responsibility in non-profit organizations

Liliana Hawrysz: The role of public sector's organisation in the creation of social responsibility 263
Barbara Kryk, Anetta Zielińska: The good practices in the context of responsibility for realization of equality policy and for stimulation of women's business activities 276

Elżbieta Krodkiewska-Skoczylas, Grażyna Żarlicka: Social responsibility not only in business 295
Krystyna Lisiecka: Social responsibility in relations with stakeholders in the health care system 308
Agnieszka Piasecka: Social responsibility of universities in the context of the internal quality assurance 319
Janusz Reichel: Improving of partnerships between NGOs and enterprises. Initial research results 331
Agata Rudnicka: Building the relationships with suppliers in social economy and nongovernmental organisations 339
Tadeusz Wawak: Sustainable development of universities in terms of permanent higher education reform 357

PRACE NAUKOWE UNIWERSYTETU EKONOMICZNEGO WE WROCŁAWIU
RESEARCH PAPERS OF WROCŁAW UNIVERSITY OF ECONOMICS nr 378 • 2015
Zrównoważony rozwój organizacji – aspekty społeczne ISSN 1899-3192

Maria Urbaniec
Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie
e-mail: maria.urbaniec@uek.krakow.pl

RAPORTOWANIE CSR JAKO NARZĘDZIE DOSKONALENIA DZIAŁALNOŚCI BIZNESOWEJ

Streszczenie: Społeczna odpowiedzialność biznesu jest dobrowolnie stosowaną strategią przedsiębiorstw, uwzględniającą społeczne, etyczne i ekologiczne aspekty w ich działalności gospodarczej oraz w kontaktach z interesariuszami. Wyniki prowadzonej przez przedsiębiorstwa działalności gospodarczej w sposób społecznie odpowiedzialny są często publikowane w raportach CSR, które przedstawiają wpływ przedsiębiorstwa na społeczeństwo i środowisko. Celem artykułu jest zatem przybliżenie roli i znaczenia raportowania w oparciu o międzynarodowe standardy i wytyczne CSR oraz identyfikacja głównych kryteriów oceny działalności w tym zakresie. Na tej podstawie możliwa będzie ocena narzędzi, dzięki którym firmy dążą do ciągłego doskonalenia swojej efektywności środowiskowej i społecznej odpowiedzialności w ramach prowadzonej działalności biznesowej.

Słowa kluczowe: społeczna odpowiedzialność biznesu, raportowanie zrównoważonego rozwoju, sprawozdawczość pozafinansowa, wytyczne GRI, indeksy CSR.

DOI: 10.15611/pn.2015.378.18

1. Wstęp

W dobie postępującego rozwoju gospodarczego coraz większe znaczenie zyskuje ochrona środowiska. Wynika to z faktu, że w dłuższym okresie nie jest możliwy wzrost gospodarczy bez uwzględnienia aspektów środowiskowych [Diefenbacher 2009, s. 202-203]. Z jednej strony jest to związane przede wszystkim z ograniczoną ilością zasobów naturalnych, a z drugiej strony z ograniczoną zdolnością środowiska do samoregeneracji oraz do absorpcji zanieczyszczeń. Sytuacja ta przyczyniła się do podjęcia odpowiednich działań i opracowania strategii, czego wynikiem jest promowanie zasady zrównoważonego rozwoju, uwzględniającego jednocześnie aspekty ekonomiczne, ekologiczne i społeczne. W ramach zrównoważonego rozwoju konieczna staje się zatem zasadnicza zmiana sposobu gospodarowania, co wymaga systemowych i zintegrowanych rozwiązań o charakterze interdyscyplinarnym, bazujących na współpracy pomiędzy różnymi podmiotami [Borys, Fiedor 2008]. We wdrażaniu zrównoważonego rozwoju ważną rolę odgrywają nie tylko instytucje ad-

ministracji państwowej, organizacje społeczne (tzw. organizacje trzeciego sektora), lecz także przedsiębiorstwa [Famielec 2005, s. 86]. Z mikroekonomicznego punktu widzenia koncepcja zrównoważonego rozwoju biznesu zakłada, że przedsiębiorstwo powinno dążyć do osiągania szeroko pojętych korzyści dla wszystkich interesariuszy, społeczności lokalnych i środowiska, a nie troszczyć się tylko i wyłącznie o swój interes ekonomiczny [Urbaniec, Kramer 2003]. Jest to jedyny sposób, w jaki firma ma możliwość zapewnić sobie i najbliższemu otoczeniu zrównoważony rozwój i stabilizację.

W wyniku rosnącej świadomości społeczeństwa zauważa się obecnie coraz większe znaczenie tzw. społecznego modelu prowadzenia działalności biznesowej, który opiera się z jednej strony na behawioralnej teorii przedsiębiorstwa, obrazującej złożoność przedsiębiorstwa i jego zachowań, a także sprzeczność i zbieżność interesów różnych interesariuszy przedsiębiorstwa, a z drugiej strony na paradygmacie zrównoważonego rozwoju [Borys, Borys 2011, s. 73]. Oba te nurty przyczyniły się do powstania koncepcji społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw (*Corporate Social Responsibility* – CSR), która stała się nowym kierunkiem prowadzenia ich działalności. Społeczna odpowiedzialność stanowi zarówno w literaturze przedmiotu, jak i na szczeblu politycznym powszechnie uznane narzędzie wspierania zrównoważonego rozwoju przedsiębiorstw [Borys, Borys 2011, s. 79; Famielec 2013].

Koncepcja społecznej odpowiedzialności biznesu przedstawia warunki ramowe dla przedsiębiorstw w celu integracji w sposób dobrowolny społecznych i ekologicznych aspektów w ich działalność gospodarczą oraz we wzajemne zależności pomiędzy interesariuszami. Interesariusze odgrywają obecnie bardzo ważną rolę szczególnie w procesie decyzyjnym przedsiębiorstw. Stawiają oni przedsiębiorstwom nie tylko wymagania ekonomiczne i społeczne, lecz także wymagania ekologiczne [Wagner 2010; Urbaniec 2013]. Dostrzeganie potrzeb interesariuszy stanowi niezbędny element działalności przedsiębiorstw.

Efektywne zarządzanie kwestiami związanymi z ochroną środowiska oraz społeczeństwem jest uznawane za dobry wyznacznik jakości zarządzania oraz potencjalnego wzrostu wartości przedsiębiorstwa i atrakcyjności dla inwestorów [Jabłoński 2014, s. 40-43; Przychodzeń 2013, s. 115-118]. Sytuacja ta ma odzwierciedlenie w postępującej ewolucji rynku kapitałowego, w wyniku czego pojawiło się zapotrzebowanie na pogłębioną analizę, wykraczającą poza badanie zdolności przedsiębiorstwa w zakresie wypłacalności czy pokrywania własnych zobowiązań finansowych. Podmioty inwestujące na rynku kapitałowym zaczęły zatem coraz częściej zwracać uwagę na inne aspekty, a nie tylko na wymiar ryzyka kredytowego. Tworzone są indeksy spółek etycznych, które stosują zasady ESG (*Environment, Social, Governance*), czyli środowiskowej, społecznej i zarządczej odpowiedzialności biznesu, jak i dokonywane są etyczne audyty i certyfikacje spółek [Koehler, Hespenheide 2013].

Wyniki prowadzonej przez przedsiębiorstwa działalności gospodarczej w sposób społecznie odpowiedzialny są publikowane w raportach CSR. Raportowanie

danych pozafinansowych jest istotnym i dynamicznie rozwijającym się obszarem w skali globalnej. Przejawia się to w stosowaniu różnych praktyk przez przedsiębiorstwa. Rosnąca świadomość ekologiczna i społeczna konsumentów, a także coraz większe oczekiwania inwestorów przyczyniły się do tego, że dane finansowe przestały być już wystarczającą podstawą do oceny sytuacji danego przedsiębiorstwa. W odpowiedzi na to zapotrzebowanie coraz bardziej zyskują na znaczeniu raporty społeczne, które w kompleksowy sposób prezentują aktywność firm w trzech obszarach: społecznym, środowiskowym oraz ekonomicznym w odróżnieniu od raportów rocznych, zawierających wyłącznie wyniki finansowe. W związku z tym można przyjąć tezę, że coraz większe znaczenie sprawozdawczości pozafinansowej przedsiębiorstw jest istotnym narzędziem doskonalenia działalności biznesowej poprzez pomiar oraz ocenę wpływu podejmowanych decyzji biznesowych na społeczeństwo i środowisko naturalne.

Celem artykułu jest zatem przybliżenie roli i znaczenia raportowania w oparciu o międzynarodowe standardy i wytyczne CSR oraz identyfikacja głównych kryteriów oceny działalności w tym zakresie. Na tej podstawie możliwa będzie ocena narzędzi, dzięki którym firmy dążą do ciągłego doskonalenia swojej efektywności środowiskowej i społecznej odpowiedzialności w ramach prowadzonej działalności biznesowej. Raportowanie ma przede wszystkim na celu ukazanie, jak funkcjonowanie przedsiębiorstwa wpływa na społeczeństwo i środowisko. Instrumentem wspomagającym ten proces są ponadto liczne indeksy CSR, stosowane głównie przez duże firmy na świecie.

2. Raportowanie w zakresie CSR

W literaturze przedmiotu można znaleźć wiele definicji dotyczących raportowania wyników w zakresie zrównoważonego rozwoju, co wynika m.in. z różnorodności stosowanych synonimowo pojęć, takich jak: *sustainable reporting, triple bottom line reporting, corporate responsibility reporting, ESG (Environmental, Social, Governance) reporting* czy też *non-financial reporting* [Eccles, Krzus 2010; Gazdar 2007]. W polskiej literaturze przedmiotu stosowane są m.in. takie określenia, jak: raportowanie społeczne, raportowanie CSR, raportowanie zrównoważonego rozwoju, raportowanie ESG, raport odpowiedzialnego biznesu, ujawnianie danych pozafinansowych [Sroka, Grzymisławski, Kustra 2012; CRSinfo 2013, s. 1], które w niniejszym artykule będą stosowane zamiennie. Należy również podkreślić, iż podobnie jak w przypadku przymiotnika „zrównoważony" także termin „społeczny" jest w wielu przypadkach nadużywany i dodawany do różnego rodzaju kategorii i procesów ekonomicznych [Famielec 2013, s. 23], co utrudnia precyzyjne posługiwanie się tymi pojęciami.

Raportowanie zrównoważonego rozwoju można zdefiniować jako sposób dostarczania informacji zewnętrznym i wewnętrznym interesariuszom na temat osiąganych przez przedsiębiorstwa wyników dotyczących aspektów ekonomicznych,

społecznych i środowiskowych. Raportowanie efektywności zaangażowania społecznego firm jest podstawą procesu decyzyjnego, gdyż umożliwia kompleksowe postrzeganie tematu, wybór priorytetów oraz podjęcie działań celem ich realizacji.

Obecnie obserwuje się, że raportowanie danych pozafinansowych jest istotnym i dynamicznie rozwijającym się obszarem w skali globalnej. Przejawia się to w stosowaniu różnych praktyk przez przedsiębiorstwa. Do najbardziej aktywnych regionów w zakresie raportowania CSR zalicza się Amerykę Północną i Europę Zachodnią [KPMG 2013a, s. 11]. Raportowanie CSR staje się głównym nurtem, szczególnie wśród dużych firm. Przeprowadzone przez KPMG badania wykazały, że sprawozdawczość w zakresie społecznej odpowiedzialności jest praktyką powszechnie stosowaną w świecie biznesu, podejmowaną przez prawie trzy czwarte (71%) spośród 4100 badanych firm w 2013 r. Jest to wzrost o siedem punktów procentowych od 2011 r. [KPMG 2013a, s. 11]. Ponadto pośród 250 największych światowych przedsiębiorstw z listy Fortune 500 („G250"), będących światowymi liderami biznesu, odsetek firm publikujących odrębne raporty CSR wynosi 93%, przy czym ponad połowa przedsiębiorstw publikujących raporty CSR na świecie (51%) dołącza do rocznych raportów finansowych równocześnie informacje dotyczące odpowiedzialności biznesu. Jest to znaczący wzrost od 2011 r. (tylko 20%) i 2008 r. (tylko 4%) [KPMG 2013a, s. 11]. Z uwagi na fakt, iż więcej niż połowa ankietowanych przedsiębiorstw włącza do swoich raportów finansowych dane dotyczące CSR, tego typu raportowanie można uznać jako standardową praktykę stosowaną w skali globalnej.

W ramach innego badania pt. „Responsible Investing Reloaded" stwierdzono, że uwzględnianie kryteriów środowiskowych, społecznych i związanych z ładem korporacyjnym w procesie budowania portfeli może znacznie ograniczyć ryzyko inwestycyjne [Allianz Global Investors, 2011, s. 4]. W innym raporcie, opublikowanym przez EuroSIF, wykazano, że wartość wszystkich funduszy w Europie, stosujących przynajmniej jedną ze strategii odpowiedzialnego inwestowania (*Socialy Responsible Investment* – SRI) i biorących pod uwagę podczas analizy spółek i produktów finansowych dodatkowo wyniki społeczne i środowiskowe, wyniosła na koniec 2011 r. w skali światowej ok. 7 bilionów euro [EuroSIF 2012]. To czyni Europę liderem rynku odpowiedzialnych inwestycji. Na drugim miejscu znalazły się Stany Zjednoczone, gdzie w 2012 r. przy uwzględnieniu czynników ESG zainwestowano prawie 4 biliony dolarów (*Environmental, Social Governance*) [US SIF 2012].

Sprawozdawczość zrównoważonego rozwoju jest często postrzegana jako globalny standard, co pokazuje szczególne zaangażowanie UE jako najbardziej aktywnego regionu na świecie. Raportowanie osiąganych wyników w zakresie zrównoważonego rozwoju przez europejskie przedsiębiorstwa ma odzwierciedlenie w wymiarze ekonomicznym, środowiskowym i społecznym [Eccles, Krzus 2010, s. 97]. Znajduje to potwierdzenie m.in. w systematycznie rosnącej liczbie europejskich sygnatariuszy programu PRI (*Principles for Responsible Investments*), czyli

Zasad Odpowiedzialnego Inwestowania opracowanych w 2006 r. przez ONZ[1] czy też wielkości inwestycji w ramach *Global Sustainable Investment Alliance* (GSIA), założonego w 2013 r. i zrzeszającego różne fora z całego świata zajmujące się zrównoważonym inwestowaniem (*Sustainable Investments Forums* – SIF) [KPMG 2013b, s. 11-13].

Ogólnie informacja o działalności pozafinansowej przedsiębiorstw stała się w obecnej rzeczywistości istotnym elementem zarówno dla zarządzających przedsiębiorstwami, jak i dla pozostałych stron zainteresowanych, czyli interesariuszy. Potwierdzają to m.in. wyniki badań pt. „The value of extra-financial disclosure: What investors and analysts said", przeprowadzonych w 2011 r. przez firmę Radley Yeldar, będącą jednym z liderów w sprawozdawczości przedsiębiorstw i komunikacji od ponad 20 lat, na podstawie których stwierdzono, że 80% badanych respondentów (inwestorów i analityków) uważa pozafinansowe dane za istotne lub bardzo istotne w procesie podejmowania decyzji inwestycyjnych lub dokonywanych analiz [Radley Yeldar 2012, s. 4]. Coraz większe znaczenie sprawozdawczości pozafinansowej przedsiębiorstw jest wynikiem rosnących oczekiwań interesariuszy co do transparentności i odpowiedzialności przedsiębiorstw, implikujących pomiar oraz ocenę wpływu podejmowanych decyzji biznesowych na społeczeństwo i środowisko naturalne [Sparkes, Cowtown 2004, s. 48; Tilt 2007, s. 104]. Sprawozdawczość przedsiębiorstw może zatem stanowić istotny element wspierania warunków dla inwestycji, handlu i tworzenia nowych miejsc pracy przez przedsiębiorstwa i inwestorów. Na podstawie sprawozdawczości korporacyjnej inwestorzy oceniają wartość danej firmy, podejmują decyzje o rentowności modelu biznesowego, ryzyku i mocnych stronach jej kierownictwa [Druckman 2013, s. 4].

Istotnym elementem, świadczącym o wiarygodności i przydatności takich raportów, jest jakość danych i informacji w nich zawartych. W tym zakresie obserwuje się duże zróżnicowanie, mimo coraz większej liczby publikowanych raportów CSR [Dilling 2010, s. 20]. Zawartość raportów odznacza się dowolnością przedstawianych danych i informacji, co utrudnia ocenę i porównywanie wyników, a tym samym przydatność korzystania z tego rodzaju danych. Potwierdzają to wyniki wspomnianych już badań empirycznych z 2011 r. pt. „The value of extra-financial disclosure", według których prawie dwie trzecie (61%) inwestorów i analityków uważa informacje społeczne za trudne do porównania [Radley Yeldar 2012, s. 5]. Taki stan rzeczy może być uzależniony od tego, że koncepcja społecznej odpowiedzialności biznesu, której istotnym elementem jest raportowanie wyników CSR, wdrażana jest dobrowolnie przy wykorzystaniu różnych narzędzi i standardów [Reynolds, Yuthas 2008, s. 50].

Ze względu na różnorodność standardów i wytycznych raportowania istnieją zatem różne metodologie i sposoby zapewniania jakości prowadzonej w tym zakresie sprawozdawczości. Przykładowo specjaliści KPMG oceniają jakość raportowania

[1] http://www.unpri.org/signatories/signatories (dostęp: 08.05.2014).

CSR pośród 250 największych światowych przedsiębiorstw („G250") pod względem siedmiu kluczowych kryteriów, takich jak: strategia, ryzyko i szanse, cele i wskaźniki, stopień istotności, zaangażowanie interesariuszy, dostawcy i łańcuch wartości, zarządzanie CSR, przejrzystość i równowaga (zrównoważony charakter raportów zawierających informacje odnośnie do wyzwań, niepowodzeń oraz osiągnięć) [KPMG 2013a, s. 37]. Kryteria te różnią się częściowo od wytycznych GRI, przedstawionych szczegółowiej w kolejnym rozdziale. W związku z tym nie istnieje jeden uniwersalny standard w zakresie raportowania danych pozafinansowych przedsiębiorstw.

Ponadto do głównych trendów rozwoju w tym zakresie, mających także wpływ na jakość raportowania, zalicza się m.in. istotność danych, zaangażowanie interesariuszy, rodzaje i sposoby raportowania oraz zintegrowaną sprawozdawczość [Strandberg 2013, s. 1]. Szczególnie ta ostatnia kwestia zyskuje ostatnio na znaczeniu, wynikiem czego są tzw. raporty zintegrowane, łączące w sobie całość procesu raportowania w organizacji, które wspierają model nowoczesnej sprawozdawczości.

Podsumowując, należy stwierdzić, że raportowanie w zakresie CSR znacznie ewoluowało w ciągu ostatnich lat, co wynika z coraz większej znajomości podstaw zrównoważonego rozwoju. Obecnie obserwuje się globalne trendy w zakresie wspierania organizacji, które chcą być liderami w odpowiedzialności i przejrzystości oraz wzmacnianiu swych praktyk w tej dziedzinie.

3. Międzynarodowe standardy i wytyczne raportowania CSR

Wynikiem prowadzenia przez przedsiębiorstwa działalności gospodarczej w sposób społecznie odpowiedzialny jest publikowanie raportów CSR. Dzięki opracowaniu międzynarodowych standardów, wytycznych i innych regulacji w ciągu ostatnich kilku lat nastąpił szybki rozwój raportowania pozafinansowego. Raporty opracowane zgodnie z takimi standardami cechuje większa wiarygodność ujawnianych informacji, gdyż są one często poddawane dodatkowo niezależnej weryfikacji. Wśród najpopularniejszych narzędzi raportowania CSR, potwierdzających prowadzenie biznesu w sposób społecznie odpowiedzialny, wymienia się m.in. [Adamczyk 2013; Makuch 2011]:

- wytyczne Światowej Inicjatywy Sprawozdawczej (*Global Reporting Initiative* – GRI), opracowane po raz pierwszy w 1997 r., a ostatnio zaktualizowane w 2013 r.,
- wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (*OECD Guidelines for Multinational Enterprises*), opracowane po raz pierwszy w 1976 r., a ostatnio zaktualizowane w 2011 r.,
- wytyczne *UN Global Compact (United Nations Global Compact Principles)*, opracowane w 2000 r.,
- zasady odpowiedzialnego inwestowania (*Guide to Responsible Investment – PRI*), wprowadzone w 2006 r.,

- norma ISO 26000 w zakresie społecznej odpowiedzialności (*Guidance on Social Responsibility*), opracowana w 2010 r.,
- norma SA 8000 (*Social Accountability 8000*), bazująca na normach jakości ISO, opracowana w 1998 r.,
- Standardy z serii AA 1000, opracowane w 2008 r. przez międzynarodowy think--tank AccountAbility w drodze dialogu z interesariuszami i we współpracy z ekspertami.

Ogólnie szacuje się, że istnieje ponad 30 wytycznych raportowania [Makuch 2011], jednak za najbardziej uniwersalne i uznawane przez inwestorów na całym świecie uważa się wytyczne opracowane przez organizację *Global Reporting Initiative* (GRI). Wytyczne GRI powstały jako partnerstwo Koalicji na rzecz odpowiedzialnej za Środowisko Gospodarki (*Coalition of Environmentally Responsible Economies* – CERES) oraz Programu Środowiska ONZ (UNEP). Zawierają one ujednolicone zasady sprawozdawczości w zakresie zrównoważonego rozwoju i pomiaru aktywności firmy w trzech kategoriach: społecznej, ekonomicznej oraz środowiskowej. Narzędzie to może być stosowane przez wszystkie przedsiębiorstwa bez względu na rodzaj branży, wielkość czy lokalizację [GRI 2013a, s. 3].

Od początku wydania pierwszej wersji GRI w 2000 r., w 2013 r. powstała już czwarta edycja wytycznych *Sustainable Reporting Guidelines*, tzw. GRI – G4, jako efekt ponad dwóch lat prac i szerokich konsultacji. To oznacza, że wszystkie raporty publikowane po 31 grudnia 2015 r. muszą być przygotowane w oparciu o wersję G4.

Jak wynika z ogólnoświatowej bazy raportów zrównoważonego rozwoju (*Sustainability Disclosure Database),* w maju 2014 r. odnotowano już 171 firm, które przygotowały raporty według nowych wytycznych GRI – G4, z tego 46 w Europie, 42 w Azji, 40 w Ameryce Łacińskiej, 11 w Ameryce Północnej, 11 w Afryce oraz 2 w Australii i Oceanii[2]. Zdecydowaną większość stanowią duże przedsiębiorstwa, a wśród małych i średnich przedsiębiorstw dotychczas tylko 25 firm wdrożyło nową wersję wytycznych GRI – G4.

Zaktualizowana wersja wytycznych przedstawia zmodyfikowane podejście do raportowania, polegające na większym zintegrowaniu z innymi wytycznymi i standardami w obszarze CSR, jak np. z wytycznymi *UN Global Compact* czy też *OECD Guidelines* [GRI 2013a, s. 87-88]. Zakłada ona raportowanie na dwóch poziomach: podstawowym (profil organizacji, zaangażowanie interesariuszy i zarządzanie) oraz rozszerzonym (strategia i etyka), i znosi tym samym dotychczasowe poziomy aplikacji: A, B, C [GRI 2013a, s. 11]. Dodatkowo umożliwia raportowanie informacji w szerszym zakresie, uwzględniając łańcuch dostaw. Wytyczne te odnoszą się do trzech kategorii, przy czym kategoria społeczna obejmuje cztery obszary, co szczegółowiej przedstawia tab. 1. Nowo wprowadzone elementy w stosunku do wcześniejszej wersji wytycznych zaznaczono kursywą.

[2] http://database.globalreporting.org/search (dostęp: 08.05.2014).

Tabela 1. Kategorie wskaźników raportowania zrównoważonego rozwoju według nowych wytycznych GRI (G4)

Kategorie		Aspekty
Wskaźniki ekonomiczne		wyniki ekonomiczne, obecność na rynku, pośredni wpływ ekonomiczny, *praktyki związane z zamówieniami*
Wskaźniki środowiskowe		surowce/materiały, energia, woda, bioróżnorodność, emisje, ścieki i odpady, produkty i usługi, transport, zgodność z regulacjami, ogólne kwestie (wydatki i inwestycje na ochronę środowiska), *ocena wpływu dostawców na środowisko, mechanizmy dotyczące rozpatrywania skarg środowiskowych*
Wskaźniki społeczne	praktyki zatrudnienia i godna praca	zatrudnienie, relacje pomiędzy pracownikami a kierownictwem, bezpieczeństwo i higiena pracy, szkolenia i edukacja, różnorodność i równość szans, *równe wynagrodzenia dla kobiet i mężczyzn, ocena dostawców pod kątem praktyk dotyczących zatrudnienia, mechanizmy dotyczące rozpatrywania skarg związanych z praktykami dotyczącymi zatrudnienia*
	respektowanie praw człowieka	procedury odnośnie do zamówień i inwestycji, przeciwdziałanie dyskryminacji, swoboda zrzeszania się i prawo do sporów zbiorowych, praca dzieci, praca przymusowa i obowiązkowa, praktyki w zakresie bezpieczeństwa, prawa ludności rdzennej, *ocena dostawców w zakresie przestrzegania praw człowieka*, mechanizmy dotyczące rozpatrywania skarg związanych z prawami człowieka
	społeczeństwo	społeczność lokalna, korupcja, udział w życiu publicznym, zachowania naruszające swobodę konkurencji, zgodność z regulacjami, *ocena dostawców pod kątem wpływu na społeczeństwo, mechanizmy dotyczące rozpatrywania skarg związanych z wpływem na społeczeństwo*
	odpowiedzialność za produkt	zdrowie i bezpieczeństwo klienta, oznakowanie produktów i usług, komunikacja marketingowa, ochrona prywatności klienta, zgodność z regulacjami

Źródło: opracowanie własne na podstawie [GRI 2013a, s. 44; GRI 2006, s. 27-39].

Raport społeczny opracowany zgodnie z wytycznymi GRI powinien uwzględniać następujące elementy [GRI 2013b, s. 9-16]:

- zasady definiowania zawartości (*Principles for Defining Report Content*), czyli zasady określania zagadnień i wskaźników, które organizacja powinna uwzględnić w raporcie, takie jak: istotność, kompletność, uwzględnianie interesariuszy, kontekst zrównoważonego rozwoju;
- zasady definiowania jakości (*Principles for Defining Report Quality*), czyli zasady zapewniania odpowiedniej jakości i właściwej prezentacji informacji w raporcie, takie jak: dokładność, terminowość, przejrzystość, wiarygodność, porównywalność, wyważenie.

Bazując na wynikach badań przeprowadzonych przez KPMG na grupie światowych liderów biznesu (tzw. G250), można stwierdzić, że wykorzystanie wytycznych *Global Reporting Initiative* (GRI) staje się coraz bardziej powszechne. Pośród

wszystkich przedsiębiorstw publikujących raporty CSR na świecie 78% z nich odwołuje się w swoich raportach CSR do wytycznych dotyczących raportowania, opracowanych przez organizację GRI. Stanowi to wzrost o 9 punktów procentowych w stosunku do badania przeprowadzonego w 2011 r. (w tym ponad 90% przedsiębiorstw w takich krajach, jak: Korea Południowa, Republika Południowej Afryki, Portugalia, Chile, Brazylia, Szwecja).

W grupach 100 największych przedsiębiorstw krajowych (N100) w 37 spośród 41 badanych krajów (łącznie 4100 spółek) ponad połowa N100 firm wykazała, że w swoich sprawozdaniach odnoszą się do wytycznych GRI. Jeśli wziąć pod uwagę 250 największych przedsiębiorstw na świecie, to odsetek jest jeszcze wyższy niż dla N100, tj. 82% pośród G250 publikujących raporty CSR odwołuje się do wytycznych GRI w porównaniu do 78% w 2011 r. [KPMG 2013a, s. 32]. W grupie 100 największych przedsiębiorstw krajowych (N100) najwięcej raportów CSR opublikowano np. w Wielkiej Brytanii, Japonii, Republice Południowej Afryki, Francji i Danii, co szczegółowo pokazuje tab. 2. Są to kraje, w których regulacje prawne dotyczące raportowania CSR mają korzystny wpływ na wysoki stopień raportowania CSR.

Tabela 2. Kraje o najwyższym stopniu raportowania CSR
(% przedsiębiorstw raportujących CSR)

Kraj	2011	2013
Wielka Brytania	100	91
Japonia	99	98
Republika Południowej Afryki	97	98
Francja	94	99
Dania	91	99
Hiszpania	88	81
Brazylia	88	78
Finlandia	85	81
USA	83	86
Holandia	82	82

Źródło: opracowanie własne na podstawie [KPMG 2013a, s. 25-26].

We wspomnianym już raporcie KPMG Polska jest brana pod uwagę dopiero od 2013 r., zajmując środkowe miejsce pośród 41 badanych krajów z 57-procentowym udziałem. Ogólnie w Polsce raportowanie informacji społecznych, środowiskowych i ekonomicznych obserwuje się dopiero od kilku lat, przy czym wyraźnie zauważa się tendencję wzrostową. Wskazują na to m.in. wyniki badań przeprowadzonych w 2010 r. pt. „Raportowanie CSR w Polsce 2010" przez csrinfo.org dotyczących liczby tego typu publikowanych raportów, których w 2007 r. było zaledwie 11 (w tym 3 raporty sporządzone według wytycznych GRI), a w 2012 r. już 41 (w tym 28 wg wytycznych GRI) [CSRinfo 2013, s. 1].

Jedną z wielu alternatyw dla wytycznych GRI jest wspólna inicjatywa Towarzystwa Specjalistów Inwestycyjnych w Niemczech (*Deutsche Vereinigung für Finanzanalyse und Asset Management* – DVFA) oraz Europejskiej Federacji Towarzystw Analityków Finansowych (*European Federation of Financial Analysts Societies* – EFFAS), które opracowały tzw. wskaźniki *KPIs for ESG*, odzwierciedlające wymagania stawiane przez interesariuszy, w szczególności przez specjalistów inwestycyjnych [DVFA, EFFAS 2010]. W opracowaniu pt. „KPIs for ESG A guideline for the Integration of ESG into Financial Analysis and Corporate Valuation" zdefiniowano istotne wskaźniki wydajności (*Key Performance Indicators* – KPIs), dotyczące raportowania kwestii środowiskowych, społecznych i związanych z ładem korporacyjnym (*Environmental, Social, Governance* – ESG), które należą do podstawowych kryteriów wykorzystywanych w procesie ocen przy selekcji spółek do indeksów i są bliżej przedstawione w kolejnym rozdziale.

4. Rola indeksów CSR w doskonaleniu działalności biznesowej

Indeksy CSR, oprócz swojej podstawowej roli, czyli dostarczania informacji o bieżącej koniunkturze wśród spółek danego segmentu, stanowią coraz częściej narzędzie służące do opracowania portfeli funduszy inwestycyjnych. Powstawanie różnego rodzaju funduszy inwestujących w portfele indeksów odpowiedzialnych społecznie ma odzwierciedlenie w większym zainteresowaniu spółkami, które są uczestnikami tych indeksów.

Od końca lat 90. XX wieku można zaobserwować znaczny wzrost liczby wskaźników (benchmarków), których nadrzędnym celem jest przedstawianie koniunktury wśród spółek spełniających określone wymogi CSR. Do głównych kryteriów, na podstawie których tworzone są ratingi i oceny pozafinansowe przedsiębiorstw, państw i innych organizacji, należą tzw. kryteria ESG [DVFA, EFFAS 2010], czyli:

- E – środowisko (*environmental*), umożliwiające ocenę realizacji strategii i polityki środowiskowej, zarządzania środowiskiem, wywiązywania się z zasad odpowiedzialności i troski o środowisko,
- S – społeczeństwo (*social*), obejmujące takie czynniki, jak: relacje z udziałowcami na rynku (np. dostawcami, klientami, partnerami), warunki pracy, przestrzeganie praw pracowniczych i zasad BHP, zastosowanie prowadzonej polityki jakości w stosunku zarówno do procedur zarządzania, jak i jakości produktu, polityka informacyjna przedsiębiorstwa i jego transparentność,
- G – ład korporacyjny (*corporate governance*), uwzględniający ocenę kryteriów zarządczych i ładu korporacyjnego, np. struktury zarządu przedsiębiorstwa, respektowania praw udziałowców, respektowania obowiązków informacyjnych względem wszystkich udziałowców, niezależność decyzyjna oraz umiejętności zarządcze.

Na podstawie kryteriów ESG tworzone są ratingi, których głównym celem jest umożliwienie porównania się inwestorów na jednej płaszczyźnie alternatywnych

Tabela 3. Wybrane indeksy CSR na świecie

Nazwa indeksu	Rok i miejsce założenia	Specyfikacja
Dow Jones Sustainability Index series (DJSI)	wprowadzony w 1999 r. przez *Dow Jones, STOXX Limited* i *SAM Group – Sustainable Asset Management*	• metodologia jest oparta na selekcji pozytywnej i ma na celu wyłonienie spółek tzw. *best in class* • podstawowe kryteria brane pod uwagę przy selekcji spółek do indeksów: ekonomia, ochrona środowiska i odpowiedzialność społeczna
Calvert Social Index (CSI)	obliczany od 2000 r. przez fundusz inwestycyjny *Calvert*	• mierzy koniunkturę amerykańskich spółek, określanych jako odpowiedzialne społecznie • przy selekcji spółek do indeksu uwzględniane są: ich produkty (rodzaj tworzonych produktów), środowisko (ochrona i zanieczyszczenie), miejsca pracy (przestrzeganie zasad i norm) i uczciwość
FTSE4GOOD *series*	wprowadzony w 2001 r. przez London Stock Exchange i Finacial Times	• indeksy te obliczane są dla całego świata, wybranych rynków oraz regionów • selekcja spółek do indeksów opiera się na: – selekcji negatywnej (wykluczane są spółki zajmujące się produkcją broni, używek i nieprzestrzegające zasad równości społecznej) – selekcji pozytywnej (działanie na rzecz ochrony środowiska, rozwijanie pozytywnych relacji z otoczeniem, utrzymanie i rozwój praw człowieka, walka z korupcją)
FTSE *Johannesburg Stock Exchange Socially Responsible Index* (JSE SRI)	wprowadzony w 2004 r. przez Johannesburg Stock Exchange we współpracy z EIRIS, FTSE4GOOD – FTSE International Ltd. i KPMG	• głównym celem było wprowadzenie benchmarku dla inwestorów oraz pośrednio wsparcie i promocja odpowiedzialnego zarządzania w regionie Afryki Południowej, • był pierwszym tego typu instrumentem finansowym wprowadzonym na rynkach wschodzących, • podstawowym kryterium selekcji spółek poza prowadzeniem biznesu odpowiedzialnego społecznie jest przestrzeganie praw człowieka
Sao Paolo Stock Exchange Corporate Sustainability Index (ISE)	wprowadzony w 2005 r. przez *BOVESPA, Sao Paulo Stock Exchange* we współpracy z *Center for Sustainability Studies of Fundaçao Getulio Vargas (CES-FGV)* oraz *International Finance Corporation (IFC)*	• celem było wprowadzenie benchmarku dla inwestorów zainteresowanych odpowiedzialnym inwestowaniem oraz promocja CSR wśród brazylijskich firm • metodologia jest oparta na selekcji pozytywnej (kryteria ESG)
KLD Global Sustainability Index Series (GSI)	wprowadzony w 2007 r. przez KLD *Research & Analytics*	• stworzony w odniesieniu do trzech obszarów geograficznych: Ameryki Płn., Europy, Azji i Pacyfiku • metodologia indeksu opiera się na selekcji pozytywnej (kryteria ESG)
RESPECT Index	wprowadzony w 2009 r. przez Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie jako pierwszy w Europie Środkowo-Wschodniej indeks spółek odpowiedzialnych	• ma na celu wyłonienie spółek zarządzanych w sposób odpowiedzialny i zrównoważony, kładąc nacisk na atrakcyjność inwestycyjną spółek, np. jakość raportowania, poziom relacji inwestorskich czy ład informacyjny, • metodologia indeksu opiera się na selekcji pozytywnej (kryteria ESG)

Źródło: opracowanie własne na podstawie [World Federation of Exchanges 2010, s. 23; http://www.odpowiedzialni.gpw.pl/indeksy_csr_na_swiecie (dostęp: 15.05.2014)].

kierunków inwestowania. Służą one także do skutecznego informowania rynku kapitałowego o wyniku badania przeprowadzonego przez analityków niezależnych od ocenianego podmiotu. W Polsce dostawcą ratingów i ocen opartych na kryteriach ESG jest Agencja Ratingu Społecznego (ARS), której misją jest m.in. budowa portfeli inwestycyjnych opartych na efektywności rynku kapitałowego przy wykorzystaniu ratingów etycznych według metodologii ECPI[3], uwzględniającej wszystkie kwestie związane z kryteriami ESG oraz zrównoważonym rozwojem.

Ogólnie należy nadmienić, że pierwsze indeksy CSR powstały w Stanach Zjednoczonych. Jednym z nich był indeks SI (*Sustainability Index*), założony przez firmę Dow Jones i publikowany od 1999 r. Kolejnym, założonym rok później, był indeks CSR publikowany przez fundusz Calvert. Natomiast w Wielkiej Brytanii pierwszy indeks (*FTSE4Good*) został opublikowany w 2001 r. przez firmę FTSE [Wiśniewski 2010, s. 302]. Od tamtej pory powstało kilkanaście różnych indeksów dla różnych regionów świata czy też branż, co przedstawia tab. 3.

Na podstawie dotychczasowych rozważań można stwierdzić, iż powstawanie indeksów i dedykowanych funduszy inwestycyjnych wynika nie tylko z rozwoju CSR, lecz obecnie to indeksy CSR stanowią czynnik motywujący spółki do stosowania poszczególnych zasad ESG w prowadzonej przez siebie działalności biznesowej. Istnieje wiele motywów stosowania kryteriów pozafinansowych dotyczących środowiska, społecznej odpowiedzialności i ładu korporacyjnego (ESG). Po pierwsze, indeksy CSR odgrywają kluczową rolę m.in. w zakresie przedstawienia koniunktury wśród spółek spełniających określone wymogi CSR oraz wyznaczają dla nich benchmark. Po drugie, służą one jako referencje dla inwestorów uwzględniających w swoich decyzjach inwestycyjnych kryteria ESG, a także stanowią narzędzie wspomagające tworzenie produktów inwestycyjnych opartych na koncepcji SRI. W praktyce można znaleźć coraz więcej dowodów, że kryteria zrównoważonego rozwoju, takie jak środowiskowe, społeczne i dotyczące ładu korporacyjnego (ESG), są czynnikami zbyt ważnymi, aby mogły być w obecnych czasach ignorowane, szczególnie przy podejmowaniu decyzji inwestycyjnych [Allianz Global Investors 2011, s. 4-5].

5. Zakończenie

Efektywne zarządzanie kwestiami związanymi z ochroną środowiska, społeczeństwem oraz ładem korporacyjnym jest uznawane za dobry wyznacznik jakości zarządzania oraz potencjalnego wzrostu wartości przedsiębiorstwa i atrakcyjności dla inwestorów. Przedsiębiorstwa coraz częściej zdają sobie sprawę z faktu, iż wynik finansowy nie jest jedyną wartością gwarantującą rozwój. Oceniając działalność i kondycję firmy, należy uwzględniać jej wpływ na środowisko oraz jej odpowiedzialność społeczną. Społeczna odpowiedzialność biznesu powinna być ogólnie

[3] ECPI jest głównym, niezależnym dostawcą zrównoważonych ratingów i rozwiązań indeksowych, zawierających wskaźniki inwestycyjne oparte na ocenie zasad ESG już od 1997 r.

traktowana jako odpowiedzialność za całokształt działań przedsiębiorstwa, ponieważ stanowi ona skuteczną metodę na osiąganie zysku przy jednoczesnym budowaniu trwałej wartości zarówno dla udziałowców firmy, jak i dla innych interesariuszy.

Wzrost świadomości społecznej przedsiębiorców sprzyja rozwojowi raportowania działań CSR. Celem raportowania jest przekazywanie interesariuszom informacji na temat działań i wyników organizacji pod względem środowiskowym, społecznym i ekonomicznym oraz doskonalenie tego procesu. Wyniki raportu powinny przedstawiać, jak funkcjonowanie przedsiębiorstwa wpływa na społeczeństwo i środowisko. Należy podkreślić, że raportowanie stwarza duże możliwości ciągłego doskonalenia działalności biznesowej. Systematyczny udział w procesie raportowania zapewnia transparentność w zakresie ryzyka, szans i oddziaływania danej organizacji, co pozwala na zacieśnienie więzi z dotychczasowymi partnerami biznesowymi i społecznymi, a ponadto umożliwia budowanie nowych relacji z kolejnymi interesariuszami.

Podsumowując, należy stwierdzić, iż raportowanie społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw jest dziedziną złożoną, mającą kluczowe znaczenie m.in. w podejmowaniu decyzji inwestycyjnych na rynku kapitałowym. Mimo wielu standardów i wytycznych oraz coraz większego – w skali globalnej – zainteresowania raportowaniem w zakresie CSR, ważnym aspektem jest nie ilość ujawnianych danych, a spełnienie kryteriów jakościowych, które są podstawowym warunkiem szeroko pojętych sprawozdań społecznych, uwzględniających cele organizacji i jej interesariuszy.

Literatura

Adamczyk J., 2013, *Raportowanie społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw*, Przegląd Organizacji, nr 4, s. 8-12.

Allianz Global Investors, 2011, *Responsible Investing Reloaded. Sustainability Criteria Matter*, Frankfurt am Main.

Borys G., Borys T., *Zintegrowana odpowiedzialność biznesu – geneza i istota*, [w:] J. Famielec (red.), *Ekologiczne uwarunkowania rozwoju gospodarki oraz przedsiębiorstw*, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, Kraków 2011.

Borys T., Fiedor B., *Operacjonalizacja i pomiar kategorii zrównoważonego rozwoju – przyczynek do dyskusji,* [w:] M. Plich (red.), *Rachunki narodowe. Wybrane problemy i przykłady zastosowań*, GUS, UŁ, Łódź 2008.

CRSinfo, 2013, Raportowanie odpowiedzialnego biznesu 2013, http://www.csrinfo.org/images/stories/Publikacje_2013/raportowanie_csr_w_polsce_2013.pdf (dostęp: 08.05.2014).

Diefenbacher H., 2009, *Rozwój zrównoważony od postępu wiedzy do opracowania strategii politycznych*, [w:] D. Kiełczewski (red.), *Od koncepcji ekorozwoju do ekonomii zrównoważonego rozwoju*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Białymstoku, Białystok.

DVFA, EFFAS, 2010, *KPIs for ESG A guideline for the Integration of ESG into Financial Analysis and Corporate Valuation. Version 3.0*, Frankfurt am Main.

Dilling P.F.A., 2010, *Sustainability reporting in a global context: what are the characteristics of corporations that provide high quality sustainability reports – an empirical analysis*, International Business & Economics Journal, Vol. 9(1), s. 19-30.

Druckman P., 2013, *Corporate reporting: rising to the challenge*, World Federation of Exchanges Focus, no. 249, December 2013, s. 4-5.

Eccles R.G., Krzus P.M., 2010, *One Report. Integrated Reporting for a Sustainable Startegy*, John Wiley&Sons Inc., New Jersey.

EuroSIF, 2012, *European SRI Study, European Social Investment Forum (EuroSIF),* Brussels.

Gazdar K., 2007, *Reporting Nonfinancials*, Wiley&Sons Ltd., Chichester.

Famielec J., 2005, *Zrównoważony rozwój w zarządzaniu strategicznym przedsiębiorstwa*, [w:] A. Wasiak, G. Dobrzański (red.), *Zrównoważony rozwój w przedsiębiorstwie i jego otoczeniu*, Wyd. Politechniki Białostockiej, Białystok 2005.

Famielec J., 2013, *In Search of the Social Responsibility of Entrepreneurs in a Market Economy*, [w:] A. Lulewicz-Sas (ed.), *Corporate Social (Ir)Responsibility*, Agencja Wydawnicza EkoPress, Białystok.

GRI, 2006, Wytyczne do raportowania kwestii zrównoważonego rozwoju, Amsterdam, https://www.globalreporting.org/resourcelibrary/Polish-G3-Reporting-Guidelines.pdf (dostęp: 08.05.2014).

GRI, 2013a, Reporting Principles and Standard Disclosures, Amsterdam.

GRI, 2013b, Implementation Manual, GRI Sustainability Reporting Guidelines, Amsterdam.

http://www.odpowiedzialni.gpw.pl/indeksy_csr_na_swiecie (dostęp: 15.05.2014).

http://www.odpowiedzialni.gpw.pl/opis_projektu (dostęp: 15.05.2014).

http://www.unpri.org/signatories/signatories (dostęp: 08.05.2014).

http://database.globalreporting.org/search (dostęp: 08.05.2014).

Jabłoński A., 2014, *Sustainable Capital Market and the attributes of Business Models in the Crisis*, Przegląd Organizacji, nr 1/2014, s. 40-46.

Koehler D.A., Hespenheide E.J., 2013, *Finding the value in environmental, social, and governance performance*, Deloitte Review, Issue 12, s. 97-111.

KPMG, 2013a, *The KPMG Survey of Corporate Responsibility Reporting 2013*, KPMG International.

KPMG, 2013b, *European Responsible Investing Fund Survey 2013*, Luxembourg.

Makuch Ł., 2011, *Normy i standardy społecznej odpowiedzialności biznesu (CSR). Przewodnik po kluczowych standardach społecznej odpowiedzialności biznesu oraz relacjach i współzależnościach pomiędzy nimi zachodzących*, Wyższa Szkoła Pedagogiczna TWP w Warszawie, Warszawa, http://spolecznieodpowiedzialni.pl/files/file/vs6y70yawb8g8tthdifwzajn4jlxof.pdf.

Przychodzeń W., 2013, *Zrównoważone przedsiębiorstwo*, Wydawnictwo Poltext, Warszawa.

Radley Yeldar, 2012, *The Value of Extra-Financial Disclosure: What Investors and Analysts Said*, London.

Reynolds M., Yuthas K., 2008, *Moral discourse and corporate social responsibility reporting*, Journal of Business Ethics, Vol. 78, s. 47-64.

Sparkes R., Cowtown C.J., 2004, *The maturing of socially responsible investment: a review of the developing link with Corporate Social Responsibility*, Journal of Business Ethics, Vol. 52(1), s. 45-57.

Sroka R., Grzymisławski A., Kustra A., 2012, *Wytyczne w zakresie ujawniania danych pozafinansowych przedsiębiorstw*, ekspertyza przygotowana dla Ministerstwa Gospodarki przez Accreo Taxand oraz Akademię Górniczo-Hutniczą, http://www.mg.gov.pl/files/upload/10892/ Ekspertyza%20'Wytyczne%20w%20zakresie%20ujawniania%20danych%20pozafinans.pdf (dostęp: 08.05.2014).

Strandberg C., 2013, *Sustainability Reporting Trends and Implications, Strandberg Consulting*, http://corostrandberg.com/wp-content/uploads/2013/12/Sustainability-Reporting-Trends-2013-final.pdf (dostęp: 08.05.2014).

Tilt C.A., 2007, *External Stakeholders' Perspectives on Sustainability Reporting*, [w:] J. Unerman, J. Bebbington, B. O'Dwyer, *Sustainability, Accounting and Accountability*, Routledge, New York.

Urbaniec M., Kramer M., 2003, *Rolle strategischer Anspruchsgruppen für eine umweltorientierte Unternehmensführung*, [w:] M. Kramer, M. Urbaniec, L. Möller (red.), *Internationales Umweltma-*

nagement, Band 1: Interdisziplinäre Rahmenbedingungen einer umweltorientierten Unternehmensführung, Gabler Verlag, Wiesbaden.

Urbaniec M., 2013, *Corporate Social Responsibility Exemplified by Polish Companies, Peer-Reviewed Conference Proceedings. Part 3*, P. Jedlička (ed.), Gaudeamus, University of Hradec Králové, Hradec Králové.

US SIF, *2012 Report on Sustainable and Responsible Investing Trends in the US*, http://www.ussif.org/content.asp?admin=Y&contentid=40; dostęp: 08.05.2013.

Wagner M., 2010, *The role of corporate sustainability performance for economic performance: A firm-level analysis of moderation effects*, "Ecological Economics", Vol. 69, s. 1553-1560.

Wiśniewski T.K., 2010, *Indeks RESPECT Index jako inicjatywa Giełdy Papierów Wartościowych w procesie tworzenia zasad CSR na polskim rynku kapitałowym*, Zeszyty Naukowe SGGW – Polityki Europejskie, Finanse i Marketing, nr 4 (53), s. 301-311.

World Federation of Exchanges, 2010, *Exchanges, ESG and investment decisions*, http://www.world-exchanges.org/files/statistics/excel/WFE%20ESG%20publication%20.pdf (dostęp: 08.05.2014).

CSR REPORTING AS A BUSINESS IMPROVEMENT TOOL

Summary: Corporate Social Responsibility (CSR) is a voluntary strategy for enterprises that takes into account social, ethical and ecological aspects in their businesses and relations with stakeholders. It also provides the contribution of business to the implementation of sustainable development enabling to achieve a balance between business effectiveness, as well as the social interests and environmental protection. The results of economic activities of enterprises in accordance with social responsibility are published in CSR reports that depict the impact of the enterprise on society and the environment. The aim of the paper is to present the role and importance of CSR reporting based on international standards and guidelines as well as to identify the main evaluation criteria. On this basis it will be possible to analyse various tools by which companies strive for the continuous improvement of environmental performance and social responsibility as an integral part of business activities.

Keywords: Corporate Social Responsibility, sustainable reporting, non-financial reporting, GRI Guidelines, CSR index.